

KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ

Amaç

Madde 1- Bu yönerge, Kadir Has Üniversitesi bünyesinde yer alan akademik birimlerde yapılacak her türlü bilimsel ve sanatsal araştırma, yayın, akademik ve eğitim faaliyetlerinde uyulması gereken etik norm ve ilkeleri belirlemek, etiğe aykırı davranışların yaptırımlarını düzenlemek, uygulamayı izlemek amacıyla oluşturulacak üniversite etik kurullarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esaslarını tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Dayanak

Madde 2- Bu yönerge, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi başta olmak üzere genel olarak bilim etiğine ilişkin konularda, Türkiye Cumhuriyetinin imzaladığı tüm uluslararası anlaşmalar esas alınarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu yönergede geçen sözcük ve deyimlerde;

Kurum	: Kadir Has Üniversitesini
Rektör	: Kadir Has Üniversitesi Rektörünü
Senato	: Kadir Has Üniversitesi Senatosunu
Birim	: Kadir Has Üniversitesine bağlı fakülte, yüksekokul, Yabancı Dil Eğitimi İngilizce hazırlık okulu, İngilizce destek birimi, enstitü, araştırma merkezlerini
Etik Kurullar	: Kadir Has Üniversitesi etik kurullarını
Başkan	: Kadir Has Üniversitesi etik kurulların başkanlarını
Üye	: Etik kurulların üyelerini

ifade eder.

Kapsam

Madde 4- Bu yönerge Kadir Has Üniversitesi mensuplarınca yapılan her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleri ile ilgili araştırma etiği konularını, Kadir Has Üniversitesinin her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organları ile üniversite dışındaki diğer yayın organlarında yayımlanan veya yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her türlü yayımla ilgili yayın etiği sorunlarını, Kadir Has Üniversitesinin desteğinden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvuran öğretim elemanları veya araştırmacı kişi ve kuruluşlarla ilgili akademik etik konularının değerlendirilmesi işlevini kapsar.

Temel Etik İlkeleri

Madde 5-

Üniversitenin her çeşit bilimsel araştırma, yayın ve akademik faaliyetlerde temel saydığı başlıca ilkeler şunlardır:

A- Araştırma etiği ilkeleri:

Gerçekleştirilen bütün araştırmalarda “gerçeğe uygunluk” ilkesine uyulur. Veriler bilimsel yöntemlerle elde edilir. Elde edilmemiş sonuçlar, araştırma sonuçlarıymış gibi gösterilmez. Gerçekleştirilen bütün araştırmalarda “bilimsel araştırmaların canlılara ve doğaya zarar vermemesi” ilke edilir. Yaşama saygı ilkesine gerekli özen ve duyarlılık gösterilir.

Gerçekleştirilen bütün araştırmalarda diğer kişi ve kurumlardan elde edilen verilen ve bilgilerin gizliliğine, korunmasına, bu verileri, bilgileri temin eden kişi veya kurumların izin verdiği ölçüde ve şekilde kullanılmasına özen gösterilir. Her çeşit araştırma, yayın ve akademik faaliyet için temin edilen kaynaklar doğru ve amacına uygun olarak sağlanır ve kullanılır.

B- Yayın etiği ilkeleri:

Bilimsel araştırma sonuçları araştırmayı bizzat ve bilfiil yapanların adlarıyla yayımlanır. Bilimsel yayınlarda daha önce yayımlanmış veya yayımlanmamış çalışmalardan yararlanırken bilimsel yayın kurallarına uygun biçimde kaynak gösterilir. Evrensel olarak tanınan bilim kuralları, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir çalışmanın tümü veya bir bölümü izin almadan ve/veya asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekilde yayımlanamaz. Bilimsel araştırmada ve yayınlarda bilim ve bilgi evrensel kabul edilir ve daha önce yapılmış benzer çalışmalar görmezden gelinemez.

C- Akademik Etik İlkeleri

Akademik yaşamın bütün evreleri ile öğretim, yönetim ve akademik değerlendirmelere ilişkin görevlerde “bilimsel liyakat” temel ölçüt kabul edilir. Eğitimin eksik verilmesi, kopyacılık, intihal, akademik ilerleme ve ödöl jürilerinde bilimsel liyakat ölçütlerinin dışına çıkmak kişileri kayırmak, ayrımcılık, sahtecilik vb. davranışları üniversitenin akademik etik ilkeleri ile bağdaşmaz.

Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulunun Oluşumu

Madde 6- Kadir Has Üniversitesi’nde, gerekli görülmesi halinde, çeşitli deneysel araştırmaların ve çalışmaların değerlendirilmesi ile verimliliği sağlamak amacıyla, farklı bilim alanları için, akademisyen olmayan üyelerin de bulunabileceği farklı etik kurullar oluşturulabilir. Kadir Has Üniversitesi Etik Kurulları, üniversite öğretim üyeleri ile konuya ve ihtiyaca bağlı olarak akademisyen olmayan bir ve kurum dışı bir kişinin dahil olduğu 3 yıllık süre ile seçilen en az 7 üyeden oluşur. Etik Kurulların üyeleri Rektör tarafından önerilen adaylar arasından üniversite senatosu tarafından seçilir. Etik kurulların üyeleri, ilk toplantıda kendi aralarından bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir raportör seçerler. Süresi dolan üyeler, Rektör tarafından aynı usul ile yeniden görevlendirilebilir. Herhangi bir nedenle boşalan etik kurulların üyeliklerine 30 gün içinde aynı usul ile görevlendirme yapılır. Bir takvim yılı içinde mazeretsiz olarak üst üste 3 toplantıya katılmayan, 6 ay süreyle izinli olan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer.

Etik Kurullarının Görevleri ve Sorumlulukları

Madde 7- Üniversite etik kurullarının görevleri şunlardır:

- a- Üniversitenin akademik ve idari birimlerinde bilim, yayın, eğitim-öğretim ve hizmet faaliyetleri ile üniversitenin toplumla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunlarda, etik ilke ve kurullar doğrultusunda, yeterli ve inandırıcı kanıtlara dayalı değerlendirme yapar ve görüş bildirir.
- b- Yeni ve yerleşmemiş yöntem ve teknolojilerin uygulanması gerektiğinde yeni ilke ve kurullar oluşturur,
- c- Etik ile ve kurullarının uygulanma yöntemlerini belirler,
- d- Üniversite bünyesinde temel alınacak etik ilkeleri ve politikaları geliştirir,
- e- Üniversitede etik yaşam kültürünün yaygınlaşması ve etik duyarlılık kazanılması için etik vb. çalışmaları düzenler,
- f- Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş verdiği tüm etik konular ve sorunlarda gizlilik içinde çalışır ve ilgili tüm bilgi ve belgeleri saklı tutar.

- g- Üniversite birimlerinin ve mensuplarının etik ilke ve standartlara aykırı tutum ve davranışlarda bulunduğu tespit halinde uygulanacak yaptırımları belirler,
- h- Etik dışı tutum ve davranışın durdurulması için rektörlük makamını bilgilendirir,
- i- Sonuçlanan ve karara bağlanmış olan araştırma ve yayın etiğine aykırı davranışların Rektörlük aracılığıyla ilgilere duyurulmasını sağlar,
- j- Etik kurulların kararlarına karşı gerekçeli olarak rektörlüğe yapılan itirazı on beş (15) gün içinde inceleyip karara bağlar.

Etik Kurullarının Çalışma Esasları

Madde 8- Üniversite etik kurullarının, bu yönerge ile belirlenen görevleri yerine getirmek üzere yapacağı toplantılarda toplantı ve karar yeter sayısına ilişkin olarak 2547 sayılı yasa da belirlenen üniversitelerdeki kurulların toplanma usul ve esasları uygulanır. Toplantıları kurul başkanı yönetir. Başkanın yokluğunda toplantılara başkan yardımcısı başkanlık eder. Kurulların sekretarya işleri Üniversite Genel Sekreterliğince yürütülür.

- a- Etik kurullarınca incelenecek konular ve dosyalar, etik kurullarına Rektör tarafından havale edilir.
- b- Etik kurullar, başkanının çağrısı üzerine gündemini görüşmek üzere yılda en az iki defa ve üye sayısının en az üçte ikisinin (2/3) katılımı ile toplanır. Gerekliğinde başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplantılar yapılabilir.
- c- Kurullar değerlendirmelerini dosya üzerinden yapar; gerektiğinde ilgili kişilerden yazılı veya sözlü bilgi alır. Hakkında etik ihlali başvurusu bulunan kişilere etik kurul önünde savunma yapmak hakkı tanınır; istemeleri halinde bu savunma yazılı da olabilir. Savunma hakkının kendilerine bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde yanıt vermeyen kişiler savunma haklarından feragat etmiş sayılırlar. Bu durumda etik kurullar, eldeki diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak değerlendirme yapar ve görüş bildirir.
- d- Etik kurullar inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kurum ve kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.
- e- Etik kurullar inceleme ve değerlendirmesine sunulan her dosya için başkan, üyelerin görüşleri doğrultusunda raportör görevlendirir. Etik kurullar gerektiğinde konu ile ilgili uzman veya uzmanlar kurulunu da görüşlerine başvurmak üzere toplantılarına davet edebilir. Bu uzmanlar veya uzmanlar kurulu, etik kurullar tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirlenen süre içinde tamamlayarak hazırladıkları raporu ilgili etik kurulda görüşülmek üzere başkanlığa sunarlar. Başvuru dosyası hakkındaki raportör görüşü ve/veya diğer uzman yada alt kurul raporları ilgili etik kurul toplantısında tartışmaya açılır. Tartışma sonucunda üye tam sayısının yarısından bir fazlasıyla kurul görüşüne esas olacak karar alınır. Alınan karar, etik yargıların gerekçeleri ile birlikte nihai rapor halinde düzenlenerek, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Karara karşı oy kullanan üyeler gerekçeli kararlarını nihai rapora (muhalefet şerhi) eklerler.
- f- Etik kurullar, görüş ve öneri niteliğindeki raporunu Rektörlük Makamına sunar.
- g- Etik kurullar başvuruları deontolojik yönleri ile ele alır ve değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirelere, yerleşik etik ile ve kurallara dayanır.
- h- Etik kurullara gönderilmiş tüm belgeler ve dosyalar ile inceleme ve değerlendirme sürecindeki tüm yazışmaların birer örneğini ilgili yönetmeliklerin öngördüğü sürece saklar.

Yürürlük ve Yürütme

Madde 9- Bu Yönerge, Üniversite Senatosunun kararı ile yürürlüğe girer ve bu yönergeyi Kadir Has Üniversitesi Rektörü yürütür.